

Hodnotenie efektívnosti vzdelávania vo verejnej správe - empirická analýza hodnotenia vzdelávacích kurzov účastníkmi

Eva Bolfiková

UPJŠ Košice, Fakulta verejnej správy, Katedra sociálnych vied

Štúdia je súčasťou riešenia projektu VEGA 1/3589/06

Abstrakt

Predkladaná štúdia je venovaná hodnoteniu vzdelávacích podujatí, organizovaných pre pracovníkov verejnej správy. Hlavným cieľom štúdie bolo pripraviť účinnú metodiku, ktorá by bola použiteľná pre prípady analýzy efektívnosti vzdelávacích podujatí. Hodnotenie vzdelávacích podujatí bolo sledované na piatich úrovniach: „INFO“, „PROCES“, „DYNAMIKA“, „LEKTOR“, „FREKVENTANTI“. Výsledky analýzy umožňujú uvažovať o štandardných kritériách hodnotenia vzdelávacích akcií účastníkmi: 1. aplikácia, 2. obohatenie, 3. explanácia, 4. technika, 5. celok a kontinuita, 6. reakcia a kontrola, 7. autorita, 8. komunikácia, 9. participanti. Zistenia vo vzťahu k hodnoteniu štyroch vybraných vzdelávacích akcií poukázali na významné diferencie i na niektoré špecifické jednotlivých akcií.

Kľúčové slová: hodnotenie vzdelávania, kritériá hodnotenia vzdelávacích podujatí, spokojnosť so vzdelávaním

Úvod

Problematika vzdelávania vo verejnej správe patrí k tým, ktoré neustále vzbudzujú pozornosť tak zo strany subjektov, zodpovedných za kvalitu verejných služieb, ako aj zo strany tých, ktorí sa rôznym spôsobom a z rôznych dôvodov stávajú ich klientmi.

Spôsob, akým možno zabezpečiť primerané vzdelávanie pracovníkov verejnej správy sa prirodzene odvíja od charakteru a určenia funkcií spravovacích mechanizmov v štáte, s ohľadom na meniace sa historické, sociálno – politické a ďalšie kontexty. V súčasnosti je v tomto smere významný zákon o štátnej službe č. 312/2001 Z.z., upravený zákonom 231/2006 Z.z. a zákon č. 552/2003 Z.z. o výkone prác vo verejnom záujme, ktorým bol nahradený zákon o verejnej službe č. 313/2001 Z.z.

Pre riešenie otázok vzdelávania vo verejnej správe je významný aj zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy, kde v paragrafe 11 písm. e) je koordinácia vzdelávania zamestnancov obcí a vyšších územných celkov plniacich úlohy štátnej správy zverená do pôsobnosti Ministerstva vnútra SR, a na základe ktorého bola ministrom vnútra SR v júni 2003 zriadená Medzirezortná komisia na koordináciu vzdelávania zamestnancov územnej samosprávy, plniacich úlohy štátnej správy.

S ohľadom na duálny model verejnej správy na Slovensku možno sledovať aj zabezpečovanie vzdelávania v oblasti verejnej správy, keď každá z relatívne samostatných oblastí vzdelávania má svoje výrazné špecifiká. Ťažiskom vzdelávania zamestnancov štátnej správy je vzdelávanie podľa zákona č. 312/2001 Z.z. o štátnej službe, keď relevantné vzdelávacie programy ponúka niekoľko subjektov, medzi nimi najvýznamnejšie Inštitút pre verejnú správu, Vzdelávací a technický ústav, ale aj Academia Istropolitana, Slovenská agentúra životného prostredia a regionálne vzdelávacie centrá. Situácia v zabezpečovaní vzdelávania je neustále v pohybe, štandardne však kľúčovými zostávajú tieto uvedené subjekty. Oveľa menej prehľadná je situácia v oblasti vzdelávania zamestnancov územnej samosprávy, kde sú postupy veľmi diferencované, obdobne ako aj samotný efekt vzdelávania.

Celkovo možno uvažovať o nevyhnutnosti zabezpečovať vzdelávacie akcie pre zamestnancov verejnej správy na rôznych úrovniach vzhľadom na to, že pracujú vo sfére, pre ktorú sú charakteristické permanentné zmeny a potreba aktuálnych informácií je základom ich práce. Okrem toho významná je aj prirodzená potreba neustáleho rozširovania, obnovovania a upevňovania kvalifikačných schopností v mnohodborovom systéme verejnej správy.

Vzdelávanie, ktoré prebieha v rámci rôznych vzdelávacích programov, by malo disponovať okrem štandardného zabezpečenia aj permanentnou spätnou väzbou s možnosťou prehodnocovania aktuálne prebiehajúcich vzdelávacích podujatí na základe objektívnych štandardizovaných kritérií efektivity vzdelávania. Preto bola v rámci riešenia grantovej úlohy (VEGA 1/3589/06), zameranej na štúdium organizácií verejnej správy (s dôrazom na postbyrokratické mechanizmy), vypracovaná a následne testovaná metodika, ktorá by mohla byť účinným nástrojom na získavanie spätných informácií o hodnotení vzdelávacích podujatí ich účastníkmi. Analýza, zameraná na hodnotenie efektívnosti vzdelávania predkladá možnosti práce s touto metodikou ako aj spôsob hodnotenia vybraných kurzov, organizovaných Inštitútom pre verejnú správu v Bratislave.

Ciele výskumu:

1. Zistiť mieru spokojnosti s charakterom nových poznatkov a informácií, ktoré účastníci vzdelávacieho kurzu získali
2. Zistiť mieru spokojnosti so spôsobom, akým prebiehala výučba
3. Zistiť mieru spokojnosti s charakterom dynamiky vzdelávacieho kurzu
4. Zistiť mieru spokojnosti s prácou a osobnosťou lektora vzdelávania
5. Zistiť mieru spokojnosti s účastníckym prostredím.

2. Metóda výskumu

Výskumná metodika bola konštruovaná s ohľadom na určené ciele výskumu v záujme zistenia miery spokojnosti frekventantov vzdelávacích kurzov so vzdelávacou akciou. Okrem identifikačných znakov (pohlavie, vek, vzdelanie, zamestnanie vo verejnej správe, počet odpracovaných rokov a špecializácia) bola výskumná metodika SVS – 1 štruktúrovaná v systéme piatich batérií položiek, ktoré umožňovali meranie spokojnosti účastníkov so vzdelávacou akciou na úrovni:

1. *spokojnosti s novými poznatkami a informáciami* – „INFO“
2. *spokojnosti so spôsobom priebehu výučby* – „PROCES“
3. *spokojnosti s postupmi práce pri vzdelávaní* – „DYNAMIKA“
4. *spokojnosti s osobnosťou a prácou lektora* – „LEKTOR“
5. *spokojnosti so skupinou účastníkov vzdelávania* – „FREKVENTANTI“.

Podľa výsledkov testov reliability je súbor testovaných položiek vysoko konzistentný a ich použitie pre ďalšie štatistické testovanie korektné. Pre celý súbor (62) položiek na všetkých sledovaných úrovniach je Cronbachova alfa = 0,94 a pre jednotlivé úrovne: „INFO“ = 0,99, „PROCES“ = 0,91, „DYNAMIKA“ = 0,92, „LEKTOR“ = 0,94, „FREKVENTANTI“ = 0,95.

Úlohou respondentov bolo pomocou 7 – stupňovej škály (1=rozhodne áno, 7=rozhodne nie) uviesť mieru svojej spokojnosti s označenými atribútmi vzdelávacej akcie. Miera spokojnosti účastníkov rastie smerom k najnižšiemu možnému skóre (1).

Výskumom získané údaje, primárne i transformované (súhrnné priemerné skóre) boli spracované v programe STATISTICA 5.5. pomocou metód deskriptívnej štatistiky, testov reliability, faktorovej analýzy (metóda hlavných komponentov, rotácia VARIMAX) a jednorozmernej analýzy rozptylu pre nezávislé súbory (ONEWAY).

3. Faktorová štruktúra spokojnosti so vzdelávacím kurzom

Súčasťou analýzy miery spokojnosti účastníkov so vzdelávacími kurzami bolo sledovanie faktorovej štruktúry spokojnosti v jednotlivých okruhoch. Podľa údajov v Tab.1 na úrovni „INFO“ boli identifikované dva faktory, čo poukazuje na to, že súbor položiek, pomocou ktorých bola sledovaná spokojnosť účastníkov s charakterom a kvalitou získaných informácií, je jednoznačne štruktúrovaný. Faktor 1 možno označiť ako „aplikácia“, keď pri eigenvalue =4,45 a % rozptylu =49,56 sú položky, ktoré sýtia faktor orientované na možnosti využitia získaných informácií v pracovnej praxi, s ohľadom na aktuálnu kvalifikáciu a pomoc pri riešení pracovných problémov. Faktor 2 na úrovni „INFO“ – „obohatenie“ je pri eigenvalue=1,62 a % rozptylu=15,03 sýtený položkami, ktoré poukazujú na význam získaných informácií z hľadiska inovácie doterajších poznatkov, v záujme možných zmien v pracovných postupoch, vrátane osobnostného rastu.

Tab. 1. Faktorová štruktúra „INFO“

P.č.	INFO	FAKTORY	
		1	2
1.	Obsah poznatkov bol vhodný pre moju kvalifikáciu	0,86	
2.	Získané informácie môžem rýchlo využiť vo svojej práci	0,89	
3.	Mám množstvo poznatkov, ktoré sú pre mňa nové		0,79
4.	Ponúkané informácie majú praktický charakter	0,79	
5.	Ponúkané informácie majú teoretický charakter		0,50
6.	Získané informácie mi pomôžu vyriešiť pracovné problémy	0,69	
7.	Získané vedomosti mi pomôžu zmeniť spôsob práce		0,73
8.	Súbor informácií vytvára jednotný celok	0,76	
9.	Získané informácie ma naučili rozmýšľať iným spôsobom		0,81
10.	Nové poznanie ma obohatilo ako osobnosť		0,69
11.	Získané informácie sú pre mňa celkom nové		0,79
	Eigenvalue:	5,45	1,62
	% rozptylu:	49,56	15,03

Tab. 2. Faktorová štruktúra „PROCES“

P.č.	PROCES	FAKTORY	
		1	2
1.	Vzdelávanie prebiehalo premysleným spôsobom	0,86	
2.	Jednotlivé časti na seba nadväzovali	0,77	
3.	Informácie a vysvetlenia boli zrozumiteľné	0,88	
4.	Zdôvodnenia a argumenty boli dostatočné	0,84	
5.	Výklad látky bol plynulý a pružný	0,85	
6.	Teoretické poznatky boli podporené príkladmi z praxe	0,79	
7.	Prezentácie informácií boli primerane názorné	0,75	
8.	Technické možnosti prezentácie boli vhodne využité		0,75
9.	Súčasťou výučby boli vhodne zvolené praktické ukážky		0,83
10.	Účastníci vzdelávania mali možnosť precvičiť si nové zručnosti		0,89
11.	Účastníci získali vhodné učebné materiály		0,88
	Eigenvalue:	6,62	1,86
	% rozptylu:	60,18	16,89

Na úrovni „PROCES“, ktorá pojednáva o spôsobe vedenia vzdelávacieho podujatia najmä z hľadiska zvolených metód a techník (Tab.2) boli faktorovou analýzou extrahované opäť dva faktory. Faktor 1 – „*explanácia*“ je sýtený položkami, ktoré vypovedajú o logike, zrozumiteľnosti, odbornosti, argumentatívnosti, názornosti vo vedení kurzu. Eigenvalue=5,45 a % rozptylu=49,56%. Faktor 2 – „*technika*“ je pri eigenvalue=1,62 a % rozptylu=15,03 sýtený položkami, ktoré sledujú používanie technických prostriedkov na výučbe, orientáciu na príklady z praxe, vhodnosť učebných materiálov.

Tab. 3. Faktorová štruktúra „DYNAMIKA“

P.č.	DYNAMIKA	FAKTORY	
		1	2
1.	Výučba prebiehala podľa vopred určeného zámeru	0,83	
2.	Každý krok nadväzoval na predchádzajúce informácie	0,88	
3.	Výučba prebiehala ako jeden súvislý celok	0,88	
4.	Vysvetlenia problémových častí boli pružné a „živé“	0,70	
5.	Priebeh vzdelávania sa prispôboval reakciám účastníkov		0,68
6.	Pochopenie nových info znamenalo zmeny v doterajších vedomosti		0,68
7.	Výučba bola dostatočne obohatená precvičením		0,90
8.	Účastníci mali možnosť kontrolovať správnosť pochopenia informácií		0,90
9.	Výučba prebiehala primeraným tempom		0,73
10.	Výučba bola dostatočne obohatená diskusiami		0,63
	Eigenvalue:	5,98	1,42
	% rozptylu	59,79	14,21

Faktorová štruktúra (Tab.3) spokojnosti so vzdelávaním na úrovni „DYNAMIKA“ je obdobne charakterizovaná existenciou dvoch extrahovaných faktorov. Faktor 1 – „celok a kontinuita“ je sýtený položkami, ktoré sú zamerané na hodnotenie vzdelávacieho kurzu z hľadiska jeho pružnosti, ucelenosti, premyslenosti a integrity. Eigenvalue=5,98 a % rozptylu=59,79. Faktor 2 – „reakcia a kontrola“ je pri eigenvalue=1,42 a % rozptylu=14,21 sýtený položkami, ktoré umožňujú sledovať využívanie možností precvičovania, kontroly reakcie účastníkov, s ohľadom na ich možnosti (tempo).

Úroveň „LEKTOR“ je podľa výsledkov faktorovej analýzy (Tab.4) obdobne štruktúrovaná do dvoch faktorov. Faktor 1 – „autorita“ poukazuje na také kritérium hodnotenia lektora vzdelávania, ktoré operuje v pojmoch znalosti problematiky z hľadiska teórie i praxe, odbornej i ľudskej autority, rešpektu, a pod. Eigenvalue pre faktor 1=7,02 a % rozptylu=70,25. O niečo menej vážnym, ale významným kritériom hodnotenia práce lektora vzdelávacieho kurzu je faktor 2 – „komunikácia“, sýtený položkami o priebežnom kontakte s účastníkmi a vytváraní vhodnej pracovnej atmosféry. Eigenvalue pre faktor 2=1,12 a % rozptylu=11,19.

Tab. 4. Faktorová štruktúra „LEKTOR“

P.č.	LEKTOR	FAKTORY	
		1	2
1.	Mal dostatočné odborné znalosti o problematike	0,91	
2.	Pôsobil ako dôveryhodná autorita medzi odborníkmi	0,83	
3.	Vystupoval ako skúsený znalec teórie v oblasti predmetu	0,88	
4.	Prejavoval dostatočné praktické skúsenosti	0,72	
5.	Dokázal si získať moje uznanie a rešpekt	0,74	
6.	Prejavoval sa ako „zrelá“ a „vyrovnaná“ osobnosť	0,85	
7.	Pružne reagoval na otázky a pripomienky účastníkov	0,72	
8.	Neustále sa zaujímal o to, či účastníci pochopili nové info		0,86
9.	Priebežne preveroval schopnosť účastníkov využiť poznatky v praxi		0,94
10.	Vytvoril pokojnú a príjemnú pracovnú atmosféru na vzdelávaní	0,79	
	Eigenvalue:	7,02	1,12
	% rozptylu	70,25	11,19

Piata úroveň hodnotenia spokojnosti účastníkov kurzov so vzdelávacou akciou je zameraná na samotných účastníkov a ich sebareflexiu (Tab.5) , keďže samotní účastníci sú významným činiteľom, ktorý spoluvytvára komplexný obraz o vzdelávacom podujatí. Výsledky faktorovej analýzy poukazujú na to, že súbor položiek, operacionalizovaných atribútov úlohy účastníkov na kurze nie je vnútorne štruktúrovaný a vystupuje ako jeden faktor – „frekventanti“, ktorý združuje (je sýtený) všetky položky kvantitatívnych i kvalitatívnych charakteristík účastníckej zložky kurzu. Položky sú takto vysoko konzistentné, pri eigenvalue 8,22 a % rozptylu=68,48.

Tab. 5. Faktorová štruktúra „FREKVENTANTI“

P.č.	FREKVENTANTI	FAKTORY
		1
1.	Tvorili skupinu vzdelávania v primeranom množstve	0,71
2.	Boli do jednej skupiny vyberaní vo vhodnom zložení	0,80
3.	Dokázali vytvoriť jednotný celok pre vzájomnú spoluprácu	0,88
4.	Ochotne spolupracovali s lektorom vzdelávania	0,87
5.	Sa navzájom podporovali v snahe získať nové poznatky	0,90
6.	Boli v procese vzdelávania dostatočne aktívni	0,88
7.	Zmenili vzájomné vzťahy medzi sebou v priebehu vzdelávania	0,75
8.	Usilovne pracovali na získavaní nových poznatkov	0,83
9.	Vytvorili príjemnú a uvoľnenú atmosféru počas vzdelávania	0,75
10.	Vytvorili základ pre priateľské vzťahy a spoluprácu v budúcnosti	0,83
11.	Vyjadrovali jednoznačné postoje k preberanej učebnej látke	0,85
12.	Kládli otázky o možnostiach praktického využitia získaných poznatkov	0,84
	Eigenvalue:	8,22
	% rozptylu:	68,48

Podľa výsledkov Faktorovej analýzy možno na sledovaných úrovniach hodnotenia spokojnosti so vzdelávacím kurzom identifikovať kľúčové kritériá hodnotenia: 1. *aplikácia* – umožňuje hodnotiť aplikačné potenciály kurzu, 2. *obohatenie* – smeruje k hodnoteniu kurzu z hľadiska rozšírenia osobného priestoru v rovine vedomostnej i „ľudskej“, 3. *explanácia* – umožňuje hodnotiť spôsob a efekt vysvetľovania a výkladu na kurze, 4. *technika* – poukazuje na hodnotenia materiálneho a nástrojového zabezpečenia kurzu, 5. *celok a kontinuita* – ako kritérium umožňuje sledovať logický dizajn a spôsob práce na kurze, 6. *reakcia a kontrola* – pomáha hodnotiť podiel účastníkov na korekciách a adaptabilnej úprave práce na kurze, 7. *autorita* – kritérium, zamerané na hodnotenia lektora vzdelávania z hľadiska jeho odborného a ľudského príspevku, 8. *komunikácia* – hodnotenie snahy lektora o spätnú väzbu s účastníkmi kurzu, 9. *frekventanti* – kritérium, zamerané na hodnotenie celkovej pracovnej i ľudskej atmosféry na kurze s ohľadom na kvantitatívne a kvalitatívne charakteristiky účastnickej základne.

4. Popis výskumnej vzorky

Výskumnú vzorku tvorilo celkom 145 respondentov, z toho 43,45% mužov a 56,55% žien. Zúčastnení respondenti boli účastníkmi vzdelávacích kurzov nasledovne:

1. Poprad: 24.11. – 25.11. 2005 – „Školské úrady“ (33)
2. Prešov: 29.11. – „Zákon o slobodnom prístupe k informáciám“ (51)
3. Humenné: 18.1.2006. – „Zákon o samosprávnom konaní“ (40)
4. Košice: 26.1. – 27.1.2006 – „Školské úrady“ (21) .

Tab.6 Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a veku (v %)

POHLAVIE	VEK							SPOLU
	18-20	21-25	26-30	31-40	41-50	51-60	nad 60	
Muži	0,00	3,17	7,94	23,81	44,44	20,63	0,00	100,00
Ženy	0,00	12,20	8,54	29,27	32,93	17,07	0,00	100,00
SPOLU	0,00	8,28	8,28	26,90	37,93	18,62	0,00	100,00

Štruktúra výskumnej vzorky z hľadiska pohlavia a veku je uvedená v Tab.6 a poukazuje na to, že vcelku najpočetnejšou je veková skupina od 41 do 50 rokov (37,93%), naopak najmenej početné sú skupiny od 21 do 25 rokov a od 26 do 30 rokov (8,28%). Zastúpenie respondentov podľa vekových kategórií v skupine mužov a v skupine žien vykazuje výrazné diferencie vzhľadom na vekovú skupinu od 41 do 50 rokov, kde je výrazne vyšší počet respondentov tejto kategórie v skupine mužov (44,44%), než v skupine žien (32,93%). V ostatných vekových kategóriách sú rozdiely v skupine mužov a v skupine žien minimálne

Tab.7 Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a vzdelania (v %)

POHLAVIE	VZDELANIE					SPOLU
	Ukončené základné	Str. odb. bez mat.	SO s maturitou	Stredné všeobecné	Vysokoškolské	
Muži	0,00	0,00	4,76	7,94	87,30	100,00
Ženy	0,00	0,00	21,95	12,20	65,85	100,00
SPOLU	0,00	0,00	14,48	10,34	75,17	100,00

Štruktúra výskumnej vzorky podľa vzdelania (Tab.7) je výrazne diferencovaná, keď z celého súboru najviac respondentov má vysokoškolské vzdelanie (75,17%), podstatne menej respondentov uviedlo strednú odbornú školu s maturitou (14,48%) a stredné všeobecné vzdelanie (10,34%). Žiadny z respondentov neuviedol ukončené základné vzdelanie a stredné odborné vzdelanie bez maturity. Vysokoškolské vzdelanie uvádza viac respondentov v skupine mužov (87,30%), než v skupine žien (65,85). Ženy naopak vo väčšom počte (21,95%), než muži (4,76%) uvádzajú stredné odborné vzdelanie s maturitou, resp. stredné všeobecné vzdelanie (ženy=12,20%, muži=7,94%).

Tab.8 Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a zaradenia zamestnanca (v %)

POHLAVIE	ZARADENIE V RÁMCI VS		SPOLU
	Štátna správa	Samospráva	
Muži	85,71	14,29	100,00
Ženy	71,95	28,05	100,00
SPOLU	77,93	22,07	100,00

Údaje v Tab.8 poskytujú prehľad štruktúry výskumnej vzorky podľa zaradenia zamestnanca v rámci verejnej správy. Z celého súboru výrazne najviac respondentov je zamestnaných v rámci štátnej správy (77,93%), podstatne menej, 22,07% respondentov je zamestnancom samosprávy. V skupine mužov je táto tendencia rozloženia výskumného súboru výraznejšia, keď až 85,71% uvádza svoje zaradenie v rámci štátnej správy. V skupine žien je rozdiel síce miernejší, ale stále vzhľadom na celok stále veľmi výrazný, keď v štátnej správe je zamestnaných 71,95% žien oproti 28,05%, zamestnaných v samospráve.

Tab.9 Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a pozície v organizácii (v %)

POHLAVIE	ZARADENIE V RÁMCI ORGANIZÁCIE /riadiaci pracovník/		SPOLU
	Áno	Nie	
Muži	47,62	52,38	100,00
Ženy	28,05	71,95	100,00
SPOLU	36,55	63,45	100,00

Sledovanie pozície respondentov v štruktúre útvaru, kde sú zamestnaní (Tab.9) poukazuje na to, že väčšina účastníkov vzdelávacích kurzov nebola riadiacim pracovníkom (63,45%). 36,55% respondentov zastáva riadiacu pozíciu. Táto tendencia je zreteľnejšia v skupine žien, než v skupine mužov, čo znamená, že v skupine mužov je výrazne vyšší počet riadiacich pracovníkov (47,62%), než v skupine žien (28,05%).

Tab.10 Štruktúra výskumnej vzorky podľa vzdelania a zaradenia zamestnanca v rámci VS (v %)

VZDELANIE	ZARADENIE V RÁMCI VS		SPOLU
	Štátna správa	Samospráva	
SO s maturitou	57,14	42,86	100,00
Stredné všeobecné	46,67	53,33	100,00
Vysokoškolské	86,24	13,76	100,00
SPOLU	77,93	22,07	100,00

Podľa údajov v Tab.10 výrazne vyšší počet vysokoškolsky vzdelaných respondentov, účastníkov vzdelávacích kurzov (86,24) pracuje v štátnej správe, než v samospráve (13,76%). Účastníci so stredoškolským vzdelaním sú tu zastúpení podstatne menej a o väčšom počte pracujú v rámci samosprávy.

Tab.11 Štruktúra výskumnej vzorky podľa vzdelania a zaradenia v rámci organizácie (v %)

VZDELANIE	ZARADENIE V RÁMCI ORGANIZÁCIE /riadiaci pracovník/		SPOLU
	Áno	Nie	
SO s maturitou	4,76	95,24	100,00
Stredné všeobecné	40,00	60,00	100,00
Vysokoškolské	42,20	57,80	100,00
SPOLU	36,55	63,45	100,00

Pozície účastníkov kurzov v rámci organizačnej štruktúry (Tab.11) sú vzhľadom na vzdelanostné kategórie diferencované spôsobom, ktorý poukazuje na veľmi podobné tendencie v skupine vysokoškolákov (42,20%) a v skupine účastníkov so stredným všeobecným vzdelaním s maturitou (40,00%) je približne rovnaký počet riadiacich pracovníkov. Podstatne menej riadiacich pracovníkov je v skupine so stredným odborným vzdelaním s maturitou (4,76%).

Tab.12 Štruktúra výskumnej vzorky podľa pohlavia a miesta konania (charakteru) kurzu (v %)

POHLAVIE	MIESTO KONANIA KURZU				SPOLU
	Poprad	Prešov	Humenné	Košice	
Muži	15,87	41,27	28,57	14,29	100,00
Ženy	28,05	30,49	26,83	14,63	100,00
SPOLU	22,76	35,17	27,59	14,48	100,00

Členenie výskumnej vzorky podľa charakteru kurzu (Tab.12) ukázalo, že najväčšie percentuálne zastúpenie mal vzdelávací kurz, ktorý sa konal v Prešove: „Zákon o slobodnom prístupe k informáciám“ (35,17%). Tu prevažovala skupina mužov (41,27%) nad účastníčkami v skupine žien (30,49%). O niečo menej respondentov (27,59%) sa zúčastnilo kurzu v Humennom: „Zákon o samosprávnom konaní“. Z celkového počtu žien, zúčastňujúcich sa na sledovaných kurzoch bolo v Humennom 26,83%, zo skupiny mužov to bolo 28,57%. Na vzdelávacom kurze v Poprade, kde témou boli : „Školské úrady“ sa zúčastnil výrazne väčší počet žien (28,05%), než mužov (15,87%). Z celkovej výskumnej vzorky najmenší počet respondentov sa zúčastni kurzu v Košiciach, kde témou boli tiež „Školské úrady“ (14,48%). Tu zastúpenie mužov (14,29%) a žien (14,63%) bolo takmer vyrovnané.

Tab.13 Štruktúra výskumnej vzorky podľa vzdelania a miesta konania**kurzu (v %)**

VZDELANIE	MIESTO KONANIA KURZU				SPOLU
	Poprad	Prešov	Humenné	Košice	
SO s maturitou	33,33	28,57	4,76	33,33	100,00
Stredné všeobecné	40,00	26,67	13,33	20,00	100,00
Vysokoškolské	18,35	37,61	33,94	10,09	100,00
SPOLU	22,76	35,17	27,59	14,48	100,00

Sledovanie účasti respondentov v jednotlivých vzdelanostných kategóriách na vytypovaných kurzoch (Tab.13) poukazuje na to, že Vysokoškolsky vzdelaní respondenti sa zúčastnili najmä kurzov v Prešove (37,61%) a Humennom (33,94%), najmenej na kurze v Košiciach (10,09%). Respondenti so stredným všeobecným vzdelaním sa v najväčšom počte zúčastnili kurzu v Poprade (40,00%), najmenej v Humennom (13,33%). Vzdelanostná kategória so stredným odborným vzdelaním s maturitou bola na sledovaných kurzoch, okrem kurzu v Humennom (4,76%), zastúpená pomerne rovnomerne.

5. Analýza spokojnosti účastníkov so vzdelávacím podujatím

Sledovanie miery spokojnosti zamestnancov verejnej správy so vzdelávacím podujatím, na ktorom sa zúčastnili v rámci neustáleho dopĺňania potrebných vedomostí bolo vedené cez porovnávanie situácie na vybraných kurzoch. Zámerom bolo poukázať na to, že každé vzdelávacie podujatie je veľmi špecifické z hľadiska svojho obsahu, času, charakteru účastníkov (vek, vzdelanie, pohlavie), čo výrazným spôsobom diferencuje aj mieru spokojnosti zo strany účastníkov.

Tab.13. Priemerné skóre spokojnosti so vzdelávacím podujatím na sledovaných úrovniach

Úroveň	Valid N	M	Minimum	Maximum
INFO	145	2,69	1,27	5,27
PROCES	145	2,62	1,00	6,18
DYNAMIKA	145	2,47	1,00	6,10
LEKTOR	145	1,85	1,00	6,80
FREKV	145	2,58	1,00	6,33

Celkový pohľad na hodnotenie vzdelávacích akcií poukazuje na to, že výrazne najpozitívnejšie je hodnotenie absolvovaných kurzov na úrovni LEKTOR (M=1,85). Podstatne menej úspešné sú kurzy na ostatných sledovaných úrovniach, keď diferencie medzi nimi

(pre porovnanie) sú len veľmi malé. Zaujímavé je, že najmenej pozitívne sú kurzy hodnotené z hľadiska ich informačnej dotácie (M pre INFO=2,69), teda z hľadiska atribútu, ktorý je kľúčovým motivátorom organizovania podobných podujatí. Je však potrebné pripomenúť, že vzhľadom na rozsah škály, používanej na hodnotenie kurzov (1-7) sa uvedené výsledky ešte stále pohybujú v pozitívnom spektre škály a že teda celkové hodnotenie vzdelávacích podujatí je skôr pozitívne, než negatívne.

Hlbší pohľad poskytuje **položková analýza**, podľa ktorej výrazne najviac boli ocenené *odborné znalosti lektora o problematike* (M=1,50), ale tiež *zrozumiteľnosť podávaných informácií a ich vysvetlení* (M=2,00) a skutočnosť, že *výučba prebiehala podľa vopred určeného zámeru* (M=2,00), a teda nevykazovala výrazné prvky improvizácie, nedostatočnej pripravenosti, či nekonceptnosti. Naopak najmenej, a vzhľadom na rozsah škály skôr priemerne, bolo hodnotené *zabezpečenie vzdelávania vhodnými učebnými materiálmi* (manuály, prezentácie, literatúra). Znamená to, že pozitívne hodnotená práca lektora bola významne ochudobnená o možnosť pracovať s potrebnými informáciami aj pomocou iných kvalitných zdrojov (M=3,77). Podobne málo pozitívne, skôr priemerne, bola hodnotená možnosť „*dozvedieť sa niečo nové, získať nové informácie*“ (M=3,51), čo umožňuje formulovať otázky vo vzťahu k spôsobu, akým sú vzdelávacie akcie organizované pokiaľ ide o sledovanie ich skutočnej potreby a teda identifikáciu cieľových skupín vzdelávania. Spochybnenie významu kurzu z hľadiska jeho informatívnej funkcie naznačuje možnosť zbytočne vynaložených prostriedkov, ktoré by mohli byť efektívnejšie využité inak.

Pohľad na celkové výsledky cez **sledované úrovne** poukazuje na zistenia, ktoré sú zaujímavé tak z pohľadu metodologického ako zo stránky meritórnej. Úroveň INFO (M=od 2,13 do 3,51) tak umožňuje pozorovať ako na jednej strane sú získavané informácie pozitívne hodnotené z hľadiska ich vhodnosti a použiteľnosti vzhľadom na charakter vykonávanej práce, či aktuálnu kvalifikáciu (faktor 1 – „*aplikácia*“) ale na druhej strane výrazne zaostávajú za potrebami získať nové poznatky (faktor 2 – „*obohatenie*“). Znamená to, že získané informácie sú síce vhodné, užitočné, ale už známe.

Obdobná je situácia na ostatných úrovniach hodnotenia, kde vzhľadom na dvojfaktorovú štruktúru opäť možno pozorovať ako sa určené kritériá hodnotenia, ktoré diferencujú položky úrovni do štruktúrovaného celku, prejavujú aj v samotnom hodnotení vzdelávania (M=od 2,00 do 3,77) . Na úrovni PROCES tak vcelku pozitívne hodnotenie kurzu na báze kritéria „*explánácia*“ (faktor 1) je výrazne znehodnotenú úrovňou kurzu z hľadiska kritéria „*technika*“ (faktor 2 úrovne PROCES). Teda na jednej strane je proces vzdelávania kvalitne zabezpečený z hľadiska logiky, konzistencie, plánovania akcie a na druhej strane zlyhávajú podporné mechanizmy „*upevňovania*“ získaných poznatkov.

Hodnotenie vzdelávacieho kurzu podľa kritérií na úrovni DYNAMIKY (M= od 2,00 do 2,97) tiež na jednej strane obsahuje položky, ktoré vykazujú najnižšie skóre a teda najpozitívnejšie hodnotenie v rámci faktora 1 – „*celok a kontinuita*“, keď na druhej strane naopak najvyššie skóre (najmenej pozitívne hodnotenie) bolo namerané pri hodnotení kurzov pomocou položiek druhého faktora – „*reakcia a kontrola*“. Diferencie medzi najvyšším

a najnižším skóre hodnotenia na tejto úrovni sú nižšie, než u predchádzajúcich dvoch úrovniach.

Úroveň LEKTOR je z hľadiska hodnotenia vzdelávacej akcie ako celku tou, ktorá je najkvalitnejšie zabezpečená (M=od 1,50 do 2,53), ale i tu možno sledovať ako sa faktorovou analýzou určené kritériá hodnotenia kurzov na tejto úrovni navzájom „spochybňujú“, miesto, aby sa podporovali. Takže výrazne najlepšie hodnotenia účastníkov sa týkajú odborných znalostí lektora o problematike, vnímania lektora ako odbornej autority a skúseného znalca (faktor 1 – „*autorita*“). Druhé kritérium tejto úrovne vykazuje pri svojich položkách menej pozitívne hodnotenie, týka sa „*komunikácie*“ (faktor 2) a vytvárania spätnej väzby, ale tiež priebežnej kontroly akceptácie zo strany účastníkov.

Hodnotenie vzdelávacej akcie na úrovni FREKVENTANTI sa pohybuje v rámci skóre od M=2,17 do 2,95. Súbor položiek tejto úrovne vytvára jeden konzistentný faktor – „*frekventanti*“ a jeho hodnotenie patrí skôr k priemeru, než k pozitívnemu spektru. Pozitívnejšie je hodnotené primerané množstvo účastníkov v skupine a tiež zloženie skupiny, prípadne vytváranie príjemnej atmosféry počas vzdelávania. Menej pozitívne je hodnotená aktivita počas kurzu a dynamika vzťahov medzi účastníkmi kurzu, ktorá mala sledovať možnosť nadviazania nových kontaktov, lepšie vzájomné poznanie – významné pri výmene skúseností a ďalšom odbornom i osobnostnom obohatení.

Sledovanie **diferencií v hodnotení vzdelávacieho podujatia** vzhľadom na miesto a charakter akcie poukazuje na to, že z pohľadu jednotlivých úrovní hodnotenia sú rozdiely štatisticky významné na všetkých úrovniach okrem úrovne LEKTOR. Najväčšie diferencie boli zistené pri hodnotení kurzov z hľadiska kritérií úrovne FREKVENTANTI (F=10,12 a p=0,00), keď výrazne najpozitívnejšie bolo hodnotené podujatie v Humennom (M=2,06) a naopak najmenej pozitívne bolo hodnotené vzdelávacie podujatie v Prešove (M=3,17). Diferencie v hodnotení medzi jednotlivými podujatiami sú relatívne rovnomerne rozložené. Hodnotenie kurzu v Humennom je celkovo pozitívnejšie (celkové M=2,11), než je tomu u ostatných kurzov (F=6,84, p=0,00) – okrem informačnej dotácie tu boli namerané najnižšie skóre v porovnaní s ostatnými akciami na všetkých sledovaných úrovniach. Naopak najmenej pozitívne bol hodnotený vzdelávací kurz v Prešove (celkové M=2,87) – „Zákon o slobodnom prístupe k informáciám“ - a to z hľadiska všetkých úrovní hodnotenia. Výrazne najmenej spokojní tu však boli účastníci práve s účastníckou stránkou – tu bolo namerané vôbec najvyššie skóre hodnotenia (najmenej pozitívne hodnotenie z pohľadu úrovni hodnotenia vôbec). Menej pozitívne, často priemerné hodnotenie tohto kurzu je zjavné z pohľadu všetkých úrovní hodnotenia.

Tab.14 Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí z pohľadu úrovni hodnotenia (ONEWAY)

ÚROVNE	F	p	M			
			1	2	3	4
INFO	5,58	0,01	2,79	3,06	2,46	2,12
PROCES	5,45	0,01	2,35	3,07	2,23	2,69
DYNAMIKA	7,52	0,00	2,13	2,93	2,09	2,57
LEKTOR	2,45	0,7	1,66	2,14	1,72	1,69
FREKVENTANTI	10,12	0,00	2,21	3,17	2,06	2,75
Celkové hodnotenie kurzu	6,84	0,00	2,22	2,87	2,11	2,36

Legenda:

1. Poprad: „Školské úrady“
2. Prešov: „Zákon o slobodnom prístupe k informáciám“
3. Humenné: „Zákon o samosprávnom konaní“
4. Košice: „Školské úrady“

Vzhľadom na obsahové zameranie vzdelávacieho podujatia informačne „najpotrebnejšie“ bolo podujatie zamerané na problematiku „Školských úradov“ (M=2,12) v Košiciach, keď rovnako zameraný kurz v Poprade bol účastníkmi hodnotený oveľa kritickejšie (M=2,79). Podujatie v Poprade ale vykazuje, podľa hodnotenia účastníkov, najlepšiu kvalitu z hľadiska práce lektora (M=1,66) a tiež na úrovni PROCESU (M=2,35), kde obdobne ako je tomu pre kurz v Humennom, je o niečo pozitívnejšie hodnotená pripravenosť kurzu z hľadiska logiky, kontinuity i z hľadiska vybavenosti potrebným učebným materiálom a názornosti výkladu.

Výsledky analýzy rozptylu umožňujú sledovať ďalšie, podrobnejšie súvislosti na jednotlivých úrovniach hodnotenia s ohľadom na **diferencie medzi vybranými vzdelávacími podujatiami**. Takto by mohli byť sledované aj ďalšie významné súvislosti – napríklad vplyv vzdelanostnej štruktúry (charakter účastníckeho zázemia z pohľadu vzdelanostnej štruktúry), interpopulácie diferencie, diferencie medzi hodnoteniami podujatí, organizovanými rôznymi subjektami, atď.

Pohľad na údaje, uvedené v tabuľkách 15 – 19 umožňuje konštatovať, že v prípade väčšiny položiek na sledovaných úrovniach boli zistené štatisticky významné diferencie medzi hodnotenými podujatiami. Celkovo najvýraznejšie boli rozdiely pri položke „účastníci získali vhodné učebné materiály“ (F=14,65, p=0,00), keď najhoršie hodnotenie sa v tomto smere vzťahuje na vzdelávacie podujatie, ktoré sa konalo v Prešove (Zákon o slobodnom prístupe k informáciám, M=4,72). Ide o položku na úrovni PROCESU a zahrnuté kritérium „technika“. Podstatne pozitívnejšie bola dostupnosť vhodných učebných materiálov hodnotená na podujatí v Humennom (M=2,17). Naopak najmenšie rozdiely boli zistené pri položke „informácie a vysvetlenia boli zrozumiteľné“ (F=0,36, p=0,00) tiež na úrovni PROCES

vo vzťahu ku kritériu „explanácia“. Podľa priemerného nameraného skóre sa M pre túto položku pohybuje od 1,90 do 2,09. Na základe týchto údajov možno uvažovať o tom, že hodnotenie vzdelávacích podujatí vykazuje výraznú nerovnováhu najmä pokiaľ ide o procesuálne charakteristiky a kritériá.

Tab.15. Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí na úrovni INFO (ONEWAY)

INFO	F	p	M			
			1	2	3	4
Obsah poznatkov bol vhodný pre kvalifikáciu	2,54	0,06	1,76	2,35	2,37	1,76
Získané info môžem rýchlo využiť pri práci	2,19	0,09	2,00	2,69	2,45	2,09
Mám množstvo poznatkov, ktoré sú pre mňa nové	5,59	0,01	3,33	2,76	2,32	2,00
Ponúkané informácie majú praktický charakter	0,59	0,62	2,48	2,69	2,42	2,24
Ponúkané informácie majú teoretický charakter	3,33	0,02	2,72	2,88	2,10	2,09
Získané info mi pomôžu vyriešiť prac. problémy	5,34	0,01	2,30	3,31	2,95	2,09
Získané vedom. mi pomôžu zmeniť spôsob práce	5,70	0,01	3,03	3,49	2,65	1,95
Súbor informácií vytvára jednotný celok	2,89	0,04	1,97	2,72	2,52	2,05
Získané info ma naučili rozmýšľať iným spôsobom.	5,62	0,01	3,51	3,41	2,47	2,33
Nové poznanie ma obohatilo ako osobnosť	6,41	0,01	2,88	3,39	2,15	2,33
Získané informácie sú pre mňa celkom nové	13,68	0,00	4,66	3,92	2,65	2,33

Obdobná, aj keď nie natoľko výrazná je i nerovnováha medzi kritériami na ostatných sledovaných úrovniach. Na úrovni INFO boli najvýraznejšie diferencie zistené pri položke „získané informácie sú pre mňa celkom nové“ ($F=13,68$, $p=0,00$), keď priemerné namerané skóre sa pohybuje od 2,33 pre podujatie v Košiciach do 4,66 pre podujatie v Poprade, zhodou okolností sa obidve podujatia týkali rovnakej tematiky – Školské úrady. Najmenšie diferencie medzi hodnotenými podujatiami boli zistené pre položku „ponúkané informácie majú praktický charakter“ ($F=0,59$, $p=0,62$). Celkovo najpozitívnejšie na tejto úrovni bolo hodnotenie „vhodnosti obsahu poznatkov vzhľadom na kvalifikačnú úroveň účastníkov“ na kurze v Poprade a v Košiciach ($M=1,76$). Ide o hodnotenie kurzu z hľadiska kritéria „aplikácia“, ktoré poukazuje na charakter vzdelávacieho kurzu a jeho prínos pre účastníkov v záujme prepojenia dovtedajších poznatkov a skúseností podľa požiadaviek praxe.

Podobne ďalšie hodnotenia vzdelávacích podujatí, vedené s ohľadom na zistenú situáciu na úrovniach hodnotenia možno uvádzať s rešpektom voči štatistickej významnosti zistených diferencií, ako i voči veľkosti a charakteru diferencií. Na úrovni PROCES boli

zistené (už uvádzané) najväčšie diferencie vôbec vo vzťahu k zabezpečeniu kurzu vhodnými učebnými materiálmi. Najmenšie diferencie medzi kurzami v celkovom hodnotení boli obdobne zistené na tejto úrovni hodnotenia vo vzťahu k zrozumiteľnosti predávaných informácií. Pohľad na priemerné namerané skóre poukazuje na to, že najnižšie skóre a teda najvyššiu mieru spokojnosti vykazuje kurz v Poprade (M=1,72) z pohľadu prípravy kurzu ako jednotného, logicky usporiadaného celku.

Tab.16 Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí na úrovni PROCES (ONEWAY)

PROCES	F	p	M			
			1	2	3	4
Vzdelávanie prebiehalo premysleným spôsobom	1,40	0,24	1,84	2,37	2,17	1,90
Jednotlivé časti na seba nadväzovali	1,99	0,11	1,72	2,43	2,17	2,09
Informácie a vysvetlenia boli zrozumiteľné	0,36	0,78	1,90	2,09	1,90	2,09
Zdôvodnenia a argumenty boli dostatočné	1,10	0,34	2,03	2,47	2,17	2,33
Výklad látky bol plynulý a pružný	2,19	0,09	1,81	2,41	1,95	2,14
Teoretické poznatky boli podporené príkladmi z praxe	1,08	0,35	2,24	2,68	2,30	2,33
Prezentácie informácií boli primerane názorné	2,41	0,06	2,33	2,86	2,17	2,23
Technické možnosti prezentácie boli vhodne využité	6,10	0,00	2,30	3,76	2,55	2,76
Súčasťou výuky boli vhodne zvolené praktické ukážky	5,99	0,00	2,57	3,84	2,50	3,38
Účastníci vzdelávania mali možnosť precvičiť si nové zručnosti	8,40	0,00	3,18	4,13	2,45	4,09
Účastníci získali vhodné učebné materiály	14,65	0,00	3,90	4,72	2,17	4,23

Na úrovni DYNAMIKA boli najväčšie diferencie zistené pri položke „účastníci mali možnosť kontrolovať správnosť pochopenia informácií“ (F=11,71, p=0,00), kde sa priemerné namerané skóre pre položku pohybuje od 2,17 pre kurz v Humennom až po M=3,72 pre kurz v Prešove. Naopak najmenšie boli diferencie pre položku „každý krok nadväzoval na predchádzajúce informácie“ (F=3,10, p=0,00), najlepšie hodnotenie vykázal kurz v Poprade (M=1,75), najmenej pozitívne hodnotenie bolo zistené na kurze v Košiciach. Je však potrebné poukázať na to, že na úrovni DYNAMIKA boli diferencie štatisticky významné pre všetky operacionalizované položky. Celkovo najlepšie hodnotenie na tejto úrovni vykázal kurz v Poprade vo vzťahu k cielenosti a zameranosti kurzu (M=1,42), čo znamená, že nedochádzalo k zbytočným improvizáciám a nejednoznačnosti – kritérium „celok a kontinuita“. Najhorším hodnotením je charakterizovaný kurz v Prešove a to z hľadiska dostatočných možností precvičovania získaných vedomostí (M=3,86) a ich uplatňovania

v rámci vzdelávacieho podujatia – kritérium „reakcia a kontrola“. Vcelku je však hodnotenie kurzov na tejto úrovni pozitívnejšie, než na úrovniach INFO A PROCES.

Tab. 17 Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí na úrovni DYNAMIKA (ONEWAY)

DYNAMIKA	F	p	M			
			1	2	3	4
Výuka prebiehala podľa vopred určeného zámeru	4,68	0,00	1,42	2,27	1,95	2,33
Každý krok nadväzoval na predchádzajúce informácie	3,10	0,02	1,75	2,41	2,02	2,52
Výuka prebiehala ako jeden súvislý celok	2,50	0,06	1,84	2,45	2,07	2,52
Vysvetlenia problémových častí boli pružné a „živé“	3,66	0,01	2,03	2,70	2,02	2,57
Priebeh vzdelávania sa prispôboval reakciám účastníkov	9,01	0,00	1,78	3,15	2,05	2,57
Pochopenie nových info znamenalo zmeny v doterajších vedomosti	4,95	0,00	2,87	3,13	2,17	2,47
Výučba bola dostatočne obohatená precvičením	10,56	0,00	2,81	3,86	2,20	2,57
Účastníci mali možnosť kontrolovať správnosť pochopenia informácií	11,71	0,00	2,21	3,72	2,17	2,61
Výučba prebiehala primeraným tempom	2,70	0,04	2,09	2,50	2,15	2,80
Výučba bola dostatočne obohatená diskusiami	3,40	0,01	2,45	3,13	2,15	2,71

Tab.18 Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí na úrovni LEKTOR (ONEWAY)

LEKTOR	F	p	M			
			1	2	3	4
Mal dostatočné odborné znalosti o problematike	0,60	0,61	1,33	1,58	1,47	1,61
Pôsobil ako dôveryhodná autorita medzi odborníkmi	0,96	0,41	1,54	1,92	1,72	1,76
Vystupoval ako skúsený znalec teórie v oblasti predmetu	0,76	0,51	1,39	1,62	1,72	1,66
Prejavoval dostatočné praktické skúsenosti	2,30	0,07	1,60	2,15	1,67	1,66
Dokázal si získať moje uznanie a rešpekt	0,95	0,41	1,96	1,98	1,72	1,52
Prejavoval sa ako „zrelá“ a „vyrovnaná“ osobnosť	0,88	0,45	1,54	1,90	1,65	1,66
Pružne reagoval na otázky a pripomienky účastníkov	2,20	0,08	1,57	2,13	1,72	1,61
Neustále sa zaujímal o to, či účastníci pochopili nové info	7,91	0,00	1,72	2,80	1,72	1,61
Priebežne preveroval schopnosť účastníkov využiť poznatky v praxi	6,84	0,00	2,42	3,29	2,02	1,85
Vytvoril pokojnú a príjemnú pracovnú atmosféru na vzdelávaní	1,55	0,20	1,45	1,96	1,77	1,95

Najlepšie hodnotenia pre testované vzdelávacie kurzy boli zistené na úrovni LEKTOR. Priemerné skóre pre jednotlivé položky tejto úrovne hodnotenia sa pohybuje od 1,33 pre položku „mal dostatočné odborné znalosti o problematike“ na kurze v Poprade po M=3,29 pri položke „priebežne preveroval schopnosť účastníkov využiť poznatky v praxi“ na kurze v Prešove. V prvom prípade ide o hodnotenie v rámci kritéria „autorita“, v druhom prípade ide o hodnotenie v rámci kritéria „komunikácia“. Najväčšie diferencie medzi podujatiami boli zistené pri položke „neustále sa zaujímal o to, či účastníci pochopili nové informácie“ (F=7,91, p=0,00), kde najlepšie hodnotenie vykázal kurz v Košiciach (M=1,61), najmenej, aj keď stále pozitívne bol v tomto smere hodnotený kurz v Prešove (M=2,80). Minimálne diferencie boli zistené v tom, ako bol lektor hodnotený z hľadiska svojich odborných znalostí o problematike, ktorú vyučoval (F=0,60, p=0,61). Najlepšie bol hodnotený kurz v Poprade.

Tab.19 Diferencie v hodnotení vzdelávacích podujatí na úrovni FREKVENTANTI (ONEWAY)

FREKVENTANTI	F	p	M			
			1	2	3	4
Tvorili skupinu vzdelávania v primeranom množstve	3,45	0,01	1,72	2,49	1,97	2,52
Boli do jednej skupiny vyberaní vo vhodnom zložení	1,92	0,12	2,33	2,96	2,35	2,61
Dokázali vytvoriť jednotný celok pre vzájomnú spoluprácu	7,45	0,00	2,00	3,15	2,05	2,66
Ochotne spolupracovali s lektorom vzdelávania	9,59	0,00	1,93	3,23	2,10	2,61
Sa navzájom podporovali v snahe získať nové poznatky	8,87	0,00	2,21	3,31	2,05	2,80
Boli v procese vzdelávania dostatočne aktívni	6,58	0,00	2,54	3,39	2,17	2,76
Zmenili vzájomné vzťahy medzi sebou v priebehu vzdelávania	7,56	0,00	3,12	3,54	2,10	2,85
Usilovne pracovali na získavaní nových poznatkov	6,28	0,00	2,54	3,18	1,97	2,76
Vytvorili príjemnú a uvoľnenú atmosféru počas vzdelávania	6,51	0,00	1,81	2,66	1,95	2,80
Vytvorili základ pre priateľské vzťahy a spoluprácu v budúcnosti	11,76	0,00	2,12	3,35	1,85	2,66
Vyjadrovali jednoznačné postoje k preberanej učebnej látke	10,20	0,00	2,18	3,43	2,10	2,90
Kládli otázky o možnostiach praktického využitia získaných poznatkov	10,57	0,00	2,00	3,31	2,07	3,00

Sledovanie účastníckej zložky a jej významu pre hodnotenie vzdelávacej akcie poukazuje na to, že diferencie medzi jednotlivými akciami sú štatisticky významné pri všetkých položkách úrovne FREKVENTANTI, okrem jednej. Najvýraznejšie rozdiely medzi vzdelávacími akciami boli zistené pri položkách, ktoré vypovedajú o vytváraní priateľských vzťahov medzi účastníkmi (F=11,76, p=0,00), o ich aktívnom postoji k preberanej látke

a obsahu učiva ($F=10,20$, $p=0,00$), vrátane záujmu o možnosti praktického využitia získaných poznatkov ($F=10,57$, $p=0,00$). Podľa priemerného nameraného skóre najpozitívnejšie v týchto ohľadoch bol hodnotený kurz v Humennom.

Naopak najmenšie rozdiely vykazujú sledované kurzy z hľadiska hodnotenia vhodnosti zloženia vzdelávacích skupín ($F=1,92$, $p=0,12$). Tu sa priemerné skóre pohybuje od 2,33 (Poprad) do 2,96 (Prešov).

Záver:

Hodnotenie efektívnosti vzdelávacích podujatí je (malo by byť) prirodzenou súčasťou snahy o monitorovanie prípravy, priebehu i celého dizajnu vzdelávacích podujatí a v zmysle spätnej väzby predstavuje veľmi aktívnu zložku celého systému vzdelávania pracovníkov v oblasti (nie len) verejnej správy. Každé vzdelávacie podujatie je charakterizované základnými štandardami, ktoré relatívne stabilne určujú podstatu vzdelávacieho režimu a umožňujú tiež viac alebo menej úspešne vytvárať kritériá pre hodnotenie. Tieto štandardy však vykazujú výrazne diferencované, špecifické znaky pre jednotlivé rôzne akcie a zároveň slúžia ako indikátory efektívnosti v evaluačných aktivitách v ktoromkoľvek jednotlivom prípade.

Predkladaná analýza bola zameraná predovšetkým na vypracovanie a overenie funkčnosti metodiky ako nástroja pre hodnotenie efektivity vzdelávacieho podujatia (z pohľadu účastníkov) a prezentovanie niektorých konkrétnych výsledkov analýzy hodnotenia vybraných vzdelávacích akcií, pripravovaných pre pracovníkov rôznych oblastí verejnej správy.

Podľa výsledkov analýzy možno uvažovať o funkčnosti Metodiky SVS-1 ako aj o niektorých zaujímavých výsledkoch hodnotenia vzdelávacích podujatí z pohľadu frekventantov. Výsledky analýzy tiež jasne naznačujú vysokú mieru diferencovanosti v charaktere i kvalite rôznych podujatí a prinášajú celkom konkrétne poznatky o možnostiach ďalšieho skvalitňovania vzdelávacej práce.

Abstract:

The paper presents the reflexion of the educational actions for the administrators in public administration. The main goal is to prepare and examine the evaluation method and to analyze the effectivity of the 4 educational actions. The results of analysis allow us to consider the standard criteria of the education action s evaluation: 1. application, 2. personal development, 3. explanation, 4. technics and instruments, 5. whole and continuity, 6. reaction and control, 7. authority, 8. communication, 9. participants. The significant differencies among the educational actions are analyzed and the important recomandations for making higher quality of education are presented.

Key words: evaluation of education, criteria of educational action evaluation, satisfaction with education